

Соколёнок

6/2016

ноябрь - декабрь

Лачын

ДАГЪЫСТАН РЕСПУБЛИКИАЙН КЪОНИ ВУЗЕЕ СА ЙАИХХЪЕ КЪЕККАН УШАХАРШЫН ЖУРНАЛ

Кларна сува

Югун таГрыф эгес авааклу воб гьу,
Илеозре маГькамба, эй Кларна сува!
Хайырыка алгьааI вод гьарын йыгь йыГьын,
Йизди халкыни мее, эй Кларна сува!

КьыИдимна ямаджбы йизын вод гьацIы,
Кьом гьамбаше кларда, кулякын гьецIа.
Нени вахталеме, шавукIлена ацIа,
Халдын таарых вахъа, эй Кларна сува.

Юххьан хъады, ачмышехье тетI-теле,
ИшкIеершин сана-санчис сес хъеле.
Этякыл маралар, кьомаъад сеIен
Гьамбаз табал гьаъа, эй Кларна сува.

Болда, гушатта вод вал` угьоъад кьыл`,
Ийкар гьавасыка инсанын кьел`-хыл`.
Тохааъа воб вассе гьам вухьун, гьам ул`,
Хьурайка, хьыйика, эй Кларна сува.

Цувыл` хъады, бадалехьен йыгьын ранг,
КIейдхьу угьахъа думан, чий, чисанг,
Савъу воб хьыйина, хьачена хирсаг,
Эй йишда кьизлена, эй Кларна сува!

КЪЫДЫМ

Къыдым хъады, итлум ыхъа гадигбы,
Дамабышыл` мыккар садклу, иляаке.
Вергъена йахъ йыгъ-йыгъыле кыл` хъоохъе,
Къузайбышыл` аххъаар гядклу, иляаке.

Джагварани палтарык` авуд сувабы,
Нахчираршын тарг гъаы вод йивабы,
Куляк ийкар мыкла хъыхъа гъавабы,
Айнебышик` тетл`бы гъадклу, иляаке.

Шалхъа къыдым чина вахт авхъу хъады,
Хивееъад мал-къара тыналхъа сады,
Гивийган йызыле ушахаар шадын,
Чараин рангбы акъвее хъадклу, иляаке.

Масхара искълалай

Юххъанийн къулаин йыгъний. Гунайли гимгее, далыбы ганзыс хъадчу хивын адамерайий гивъур. Гымбышда гуджнана гаф алрабирба гьооклани дяккуйнный къацлааклан. Гаф джошеехъа хъабы мее, «ала-балаий» алрее мед-мед хъехъва. Сабаранбыше олгийлна девурий алрзуламышааъа, шенсанбыше гьалшдийна девурий олгунмушааъа. Малхуид «къалраини тлакьеехъа» гьаъани гафбышка йыгъбы гекла ыхъа. Верыгъ клёочес са тлолъ меегана вахтый авху. Гимгеебын инсанар кыл`ба-кыл`ба хъообагъар гибгъыл. Диракни гачел гюъур садджу Мирза дайий аху. Манкъухъаб телесюгба гьааъасда иш вухъа деш. Мирза дайий халпбал гагъна шагъарее джурабаджур ишбышыл ишлемишхъа. Манкъукле инсанаршын хасиятбы хъобле тлуб хьинне ацла ыхъа. Амма мана алджалын джуни Ватанылхъа гьортлул. Гимгее адамеерше гафбы гьаъанкъал, мана тека-сейракрайи манбышди ихтилетеехъа къарышмышехъе. Хьинеке хъоолни ичершике са долчеедын хъян илѐдгъу, хьлени далылхъа чокмышхъа закле эйгье: «Хыдыл', Навруз, дагъыстанни са миллетихъаб мисаала вобна «Йыкыгъле хъийгъа варрамыш-

хъана касиб, катхудаале азгъынра ээхъе». Зы вас са гаф гьааъас, манчын натийджабы гъу джад вас гьеъэ. Джуна хабар Мирза дайее гивийгъал:

–Инсанаршын хасиятбы ацлахъесди мее, манбышка са пуд къеван охъанас ыккан. Гьамбаше акъвеехъа ул' клѐбчы са миз' гьааъани, йыкъ саклал гьаъы меega хъян авхъа къеккани инсанаршыле алгътият гьеее. Мылхъ суфраныле сугъооцанаки. Халта мийккан, гьаляссызра мехъе, гьалалын охъне. Манке вахъад къык ихъес. Халта сенбына гьихъа зы ралгъалтын гыней тлабалаъа шагъареехъа кочмышхъа. Манке закле гыргын кар темизин хъян хьинне къаджы. Анджах ылмырен зас джурабаджур дарсбы гъуву. Масалан, йиклѐедын няхъее, ненкъусхъее йишон гьымаъа. Мумкум вобна ман йыгъни къелбышыл аликларас. Шахъаб мисаала вобна: «Мизехъаб баркъв дешда». Са элеес ылгътибареечче хъигъечлуна, мысаджар хъобкуйни йалххъылхъа салес деш. Хыдыл', Навруз, эн писин инсанын хасиятбы напсый пахылайваала вобна. Манчын инсан инсани донеечче иблисни донеехъа арачче. Зы вас са напсани гьалкѐеена хабар гьааъас. Гъу манчылхъа кыра гьеле. Халта сенбына гьихъа, зы шагъарее

ешемешехъенкъал, шагъарни къырагъыл` са халбна исклалатбышда баазайий. Манчыни санчее зас къисматхъа ишлемишхъес. Зы ишлемишехъени исклалатын ишчер 18-20 инсанний. Анджах манбышди сабаранбышын сифатбы къаджийнбы джад деш. Увгыйбышхъа гора, манбы халмдийни смеенайн ишчер вухъа. Йыгънийыгъын манбы садджу доннухбы аляатланкъалыйй ишилхъа пайдавоохъе.

Исклалат кынин ихъеейыд, джаа-гъаб ишлемишоохъени ишчерше джо Иранын шагъаар хьиннеейи вуккекка. Манбышда гъаарна са гъакимий. Нейисе, Аллагъее инсан дюн`ейлхъа къихеленкъал, гъаарункъус са хасият, са къисмат гъооле. Манчыка гъылдджагъа гъаый магнаа дешын кар водун. Исклалатее ишлемишоохъени ишчершини алрее са мудир, са ёкъни кумагчийни кумагыка доннух ойкланна (гъысаб-

чий), са мал къеккана, къоӀре мал адайлена, хъебийре мал гёодаккена, са мал тлашмишагъана, са мал сечмишагъана, сайыр мал позмышагъана. Мал сечмишагъанайий, мал позмышагъана улджумее са элейсний исклалатеехъа абайле. Мал позмышагъана джагварани бигъершиквана адамийний. Мана алраӀбирра халмысыр исклалатее ахвананий. Исклалатни ишчершис дюн`ейл эйхъени карбышда къара хабар цлепба манкъвений абайле. Манбышиле гъайре исклалатеехъа абайлен шофираарыб воохъенбыний. Манбышда са гъамбаше демалний ээхъе. Ацла деш гъалшдед манкъвее наӀхулд машын гъеэкка ыхъай. Исклалатеехъа хъадайлен малыд манкъун не йиссейн, нейыд хъува ыӀхийн ээхъе. Мысаджад манкъуни джибее пыл ээхъен дешдийки. Садджу муфтаан тлабалагъайики ийкар. Манчыхъа гора, исклалатни сабара ишчершис мана хошра хъайле деший.

САМУР

КъыДим Аджнаурыл`ыхъа,
Сувалхъа ааИнбы ваКъаАбы.
Вудрабыд оГгийлхъа хъыхъа,
Сувабышылхъа ааА ваКъаАбы.

ВаКъаАбы ааИнбы джыгъырбышыле,
Илгъеебчы ааИнбыний шынаб Самурыле,
Са миллетна Ватан къоИнавуб хъавъу,
Мысаджаб аацес деш шы Ватаныле.

ИлгъеебачИенбыний шенке Самурыле,
ГъаИше шы Самурен йыКънеенче хъавъу.
Самур, шикаят воб, ацлахъе вале,
Са миллетна Ватан къоИна гъу хъавъу.

НаИхуДна хыл`адКын шы къоИна хъааъас,
Хъеххъуы-хъецуыйн йишын багъче-багъ.
Эгъе, гъаИшдийле гъу няхъана гъааъас,
Вахъа ляккы ааИн хара хъинне нагъ.

Диндийни гадигеенче тамаше гъааъа,
Сергъадна сим вухъа гъу гъаИше, Самур.
Улуцагъий иляккы хаджалат гъаъа,
Мысана илгъечес зы вале, Самур?

Йишын ушахар

Йизын маҕнийбыд, шечІбыд
Вушди мее вод зы ойкІан.
Шу хьаІдаІххьаІн шечІбыд
Шикыл` цыцІааҕа ойкІан.

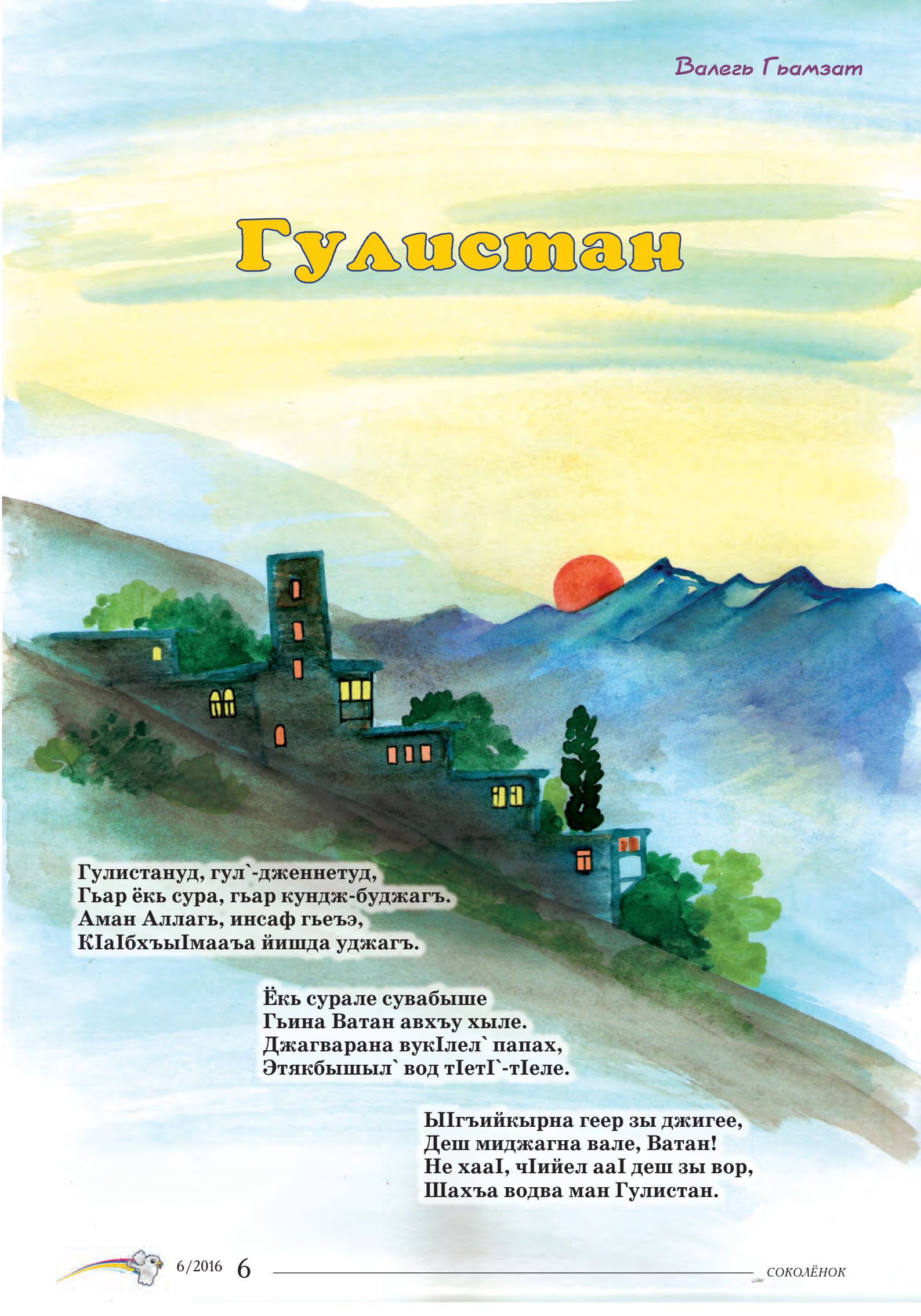
ХаІневуруб хааҕаІб вобна,
МуҕьуІбыд един шохъан,
Булут деш, гьава темизна,
КъуІмааІлаб воб вергъена.

Дарсбы шу хьаІдаІххьаІнкъаІ,
Ачмышехе йикҒ един.
Мақтабын кьыІтҒ аІлхъааІнкъаІ,
Шадехе вод йикҒ един.

Шу гьавъуйни гьар ишыс
Ед илеека, хьигънар мер дек`.
Шадехеҥа вушди ишыс,
Зынар ушахааршына дек`.

Гулистан

Гулистануд, гул`-дженнетуд,
Гьар ёкъ сура, гьар кундж-буджагъ.
Аман Аллагъ, инсаф гьеъэ,
КIаIбхъыIмааъа йишда уджагъ.

Ёкъ сурале сувабыше
Гьина Ватан авхъу хыле.
Джагварана вукIлел` папах,
Этякбышыл` вод тIетI`-тIеле.

БIгьийкырна геер зы джигее,
Деш миджагна вале, Ватан!
Не хааI, чIийел ааI деш зы вор,
Шахъа водва ман Гулистан.

Дереехъа гёгъий гёгъа

Дереехъа гёгъий гёгъа,
АйхаIр тIетIбы, ярпагъбы.
ЧуIваI хъыхъа чIоварше,
Гекка коксийлхъа чIаIрбы.

ЙаIхъбышыле къадайхъван,
Хурун-хурун дамабы.
Гёгъийбыше кIета вод,
Чийел садыйн гوماбы.

Сайыд къаIгъаIдхъыI хайбы,
Хайбышын багъры хъодху.

Сувал` окIбы гёханбы,
Гуджнаба хаахъа гъебхы.

Нооца вергъени нурее,
АйхаIраIн шен сувабы,
Булутбышди хылеъад,
Гекка илёззур нагъбы.

Йидж къалербчы адкIынийн,
Сувалхъа сакIы хъянбы.
Йишын ичеер, гадебы,
Шу деш гешце сувабы.

ИВАННА ХАБАР

(Урус халкына хабар)

Са ворний, са дешдий, са айкалнани олкайл` са адамий ыхъа. Манк`ухъаб хъебийре гадебы вухъа. Мани гадебышда къо`йре акъеликванбы вухъа, амма са акъелике сабара сибыкра ыхъа. Йыг`бышди са йыг`ыл` гадебышда дек` начаха`ана, гойнер хъек`ана. Дихбыше деккина девлет бит`ал гъа`ана. Акъел`нанбыше гыргын хаадын кар джони къо`нк`ус бит`ал гъа`ан, Иваныс са йоххарана яц х`оолена.

Базарни йыг`ыл` чоджарше мысла`гъа`т гъа`ана, кар масса гъелес базареехъа ву`ххъа`сва.

Иванее эйг`ен: «Зынар шока сана базареехъа айресда, йизда яц масса гъевлес...». Гынбы ч`алагеенче илг`ебч`ы а`лгъа`л вухъа, сайид Иванык`ле сес къийх`ен, кулякын къуру х`ивх`айни йивын бытаг`бы ийкар гъа`ан. «Шырк-шырк», «Щыр-шырк». К`анехъа х`ыхъа Иванее х`ийг`анан йивыке.

– Гъаа, зы башдахъана, ай йив вас йизда яц алившесуб вуккан. Яцана къиймат 20-ле манат вобна... Иванее джаваб гозет гъа`ан. Мед кулякын бытаг`бы ийкар гъа`анбы, мед бытаг`бышин сесбы къийх`енбы, Иванее эйг`ен:

– Яхшы, къийна вах`ад пыл дешуд, зы къийх`а айресда ваке пыл алята`ас... Манва увг`о, яц йивыхх`а авт`ул, Иван хаах`а айк`анна.

Чоджааршик`ле Иван къаджы, х`идг`ын гъа`ан:

– Иван, яц масса гъувонане?

– Гъууна йизда чодж....

– Бес пыл няахъа?

– Пыл къийх`а х`елесва увг`у».

Мичеер чакра суг`оцу Иван айк`анна ч`алагысх`а, х`ары къеджен ки, яц дешуб. К`анехъа х`ыхъа йивык`ле эйг`ен:

– Зы пылылх`а ворна ары, ай йив... Амма йивын мед «Шырк-шырк». «Шырк-шырк» - ва сесбы гъа`анбы. Манк`еве эйг`ен: «Яхши, къийнад вах`ад пыл дешуд, къийх`а мер зы айресда, амма дегъе зы гозет гъа`ас деш, засыд пыл лезимда водун». Хаах`а х`ары Иванее чоджаршис хабар гъа`ана, няху`бий вуджее йивыс яц масса гъуу...

Чоджарше эйг`ен:

– Гъу ба`ч`арне х`ыхъа, гъу манчин алдамыш гъа`а ворна, яц санахъа джаб джанаварарше обх`ун вобна».

Хъебыд`эсди йыг`ыл` Иванее са халдын якъв алят`у айк`анна ч`алагеех`а, йивыс делес х`ыхъа мее, мед гынк`ук`ле сесбы къийх`енбы, Иваныс х`а`л вухъа якъв ы`хийха`н, якъв х`идх`ыр мее йивыни кокас, сайыд йивыл` оог`анче къизилен пылбы к`лаа гийг`аланбы. Иванее са машук`еедын пыл са`ы хаах`а х`арайлена. Шадвал`ын х`ары чоджаршик`ле эйг`ен:

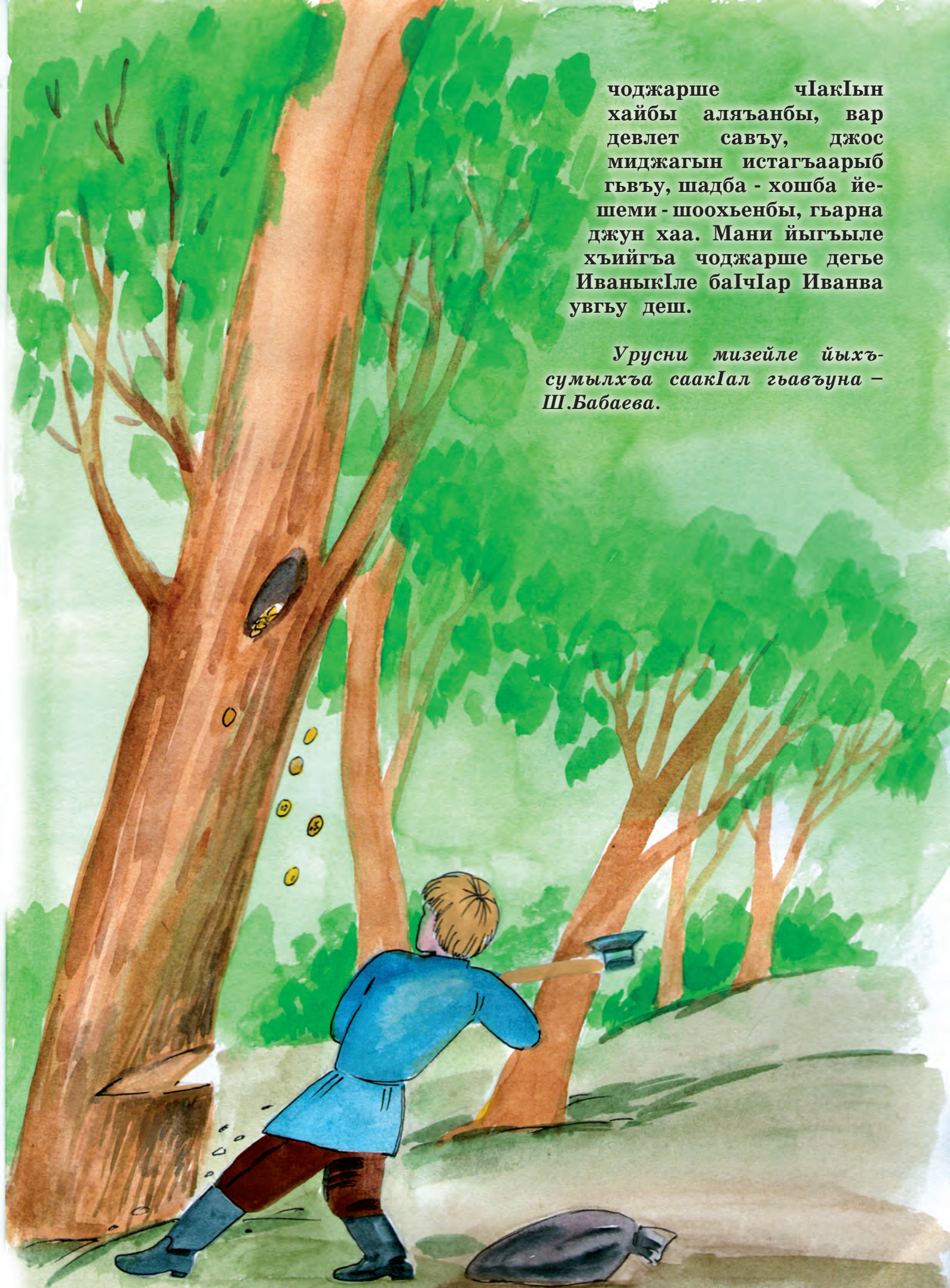
– Чоджеер, гъудора э`ба шени йивысх`а, зы шосыд гъассыр водунбы къизил`бы, йивык` авуд, мичеб шу гъабк`ын ахуйн пылбы са`ы х`удоора.

Х`ийни йыг`ыл` чоджаар гъабк`ын, гыргын маадын къизил`бы са`ы х`авайленбы хаах`а. Маничиле х`ийг`а хъебни сана

чоджарше члакын
хайбы аляганбы, вар
девет савъу, джос
миджагын истагъаарыб
гъвъу, шадба - хошба йе-
шеми - шоохъенбы, гъарна
джун хаа. Мани йыгъыле
хъийгъа чоджарше дегъе
ИваныкIле баIчIар Иванва
увгъу деш.

*Урусни мизейле йыхъ-
сумылхъа саакIал гъавъуна -
Ш.Бабаева.*

Бисий-бисий

Бисий-бисий няана бисий?
Гъу сибел`бынана бисий.
Йыгъ-хаІм гьидягы ивийкар,
КъаІчІ-быджагъее игъвийкар.
КъоІв къавджу, оохъа къоокІал,
ГІале авхъу, илѐокІал.
Бисийс гываагий ээхье,
КъоІваІсыд хъивкІий ээхъэ,
Лашшаг къел`бышка гьаІтхыІ,
Одхъун, улепбы гятхы.

Ейлягъ

Нимее оохъуд гъу зас ыккан,
Мед зас йикГел хъады ейлягъ.
Дурагъ къатIу, къаджес ыккан,
Гъу зас йикГел хъады ейлягъ.

Йыгъын кIатылын навабы,
Джаадын темизин гъавабы,
ТIетГ -тIелейн этрен эвабы,
Мед зас йикГел хъады ейлягъ.

Коксийл` ухыйхъанан малбы,
ВаIкъаIбы гъазан берабы,
МыкIан былахбы, дерабы,
Мед зас йикГел хъады ейлягъ.

Вал` оохъа джаванар сабий,
АIкъ ыIхыI сейраныс абий,
Шадваллабы гъаъы хъабий,
Мед зас йикГел хъады ейлягъ.

Чамра кIейбхъы хъаъий дура,
Аляды къаджийн гъар сура,
Чигаляг, хъый, кIаштил`, хъура,
Мед зас йикГел хъады ейлягъ.

Джан джад гъарыблмыш ыхъа,
Йыгъ-хаIм фыкрее, сакит дехъе,
ГъаIсратын джаныд йыIкъ хъехъе,
Гъу зас йикIел` хъады ейлягъ.

Майдамбы гьеххъана са когълен айгъыр,
Къелбышыл` чыдарбы, кишлемиш вайхыр,
Джохъее гачбышикван кӀеттӀулийн нехыр,
Манганее абчуна айгъыр вобна зы.

Сувабышда шыкыл` – ганзан ярашыгъ,
Къоше гачбышка улееад ишыгъ,
Хойебышка авчее адчу къарышыгъ,
Пахъ-пахъна хъавъуна са вис вобна зы.

Ватанни багъееъаб гъоокӀана бул`бул`,
ШитӀ яаршына миз ваацӀа гивъур
бытагъыл`,
Къаргъабы ёкъ сурак` джанакни дагъыл`,
ГъаӀше гафасеена бул`бул` вобна зы.

Вахт вухъа – илеха йизынбыва хайбы,
КӀонан хьинне илхъечӀу къайебы, найбы,
Каленчебышее аху тикабы пайбы,
БоӀгътаналувхъана къаджыр вобна зы.

Дурнабышын карван хааӀнче хъыӀгъааӀн,
Къузайле мыкӀани гунайлхъа аӀлгъааӀн,
Къатарее хъигъна аливахас дааӀхаӀн,
Къанатбы гъадкъурна дурна вобна зы.

Хаахъа хизаныс гъарам гъиъдийшуна,
МаӀгъаӀллимарше мактабее гехъан
къайшуна,
ХаӀпба заӀгъмаӀт гъавъу чихъа гешшена,
Къорухмыш гъаъына касиб ворна зы.

Ватан йизда юва, хиваъар – са ОӀлкее,
Йыхъыстан йизда гъава, шыкыл` –
илекке,
Зас хьинне вукканна хъыздыха белке,
Джааъад хав дешда са фагъыр ворна зы.

Сел-сиба къопбышхъа, долуйка гёгъан,
Алибкылы оогъанче хъооӀна Лекагъан,
Дюл`тий, АттаӀгъаӀйни, Къоёе
баӀттаӀгъыӀн
Он гъавъу дашмышна Самур вобна зы.

Сувеебын чобанаар, хъавгъуна уджагъ,
ХуӀмийна цувлийна хаӀм, бинейна
буджагъ,
Гёгъий гёгъа гидгъыл, хъыхъа
мыр-мичӀах,
КӀаӀбхъыӀ гивийсарна уджагъ вобна зы.

ДанкӀойн йикӀгъыхъа, нуруна чирагъ,
Йыхъышысын ишыгъ чике – ваз,
верыгъ,
КӀаӀтхъаӀгъаӀнбы хаӀпбаӀ, фитнейи
ярах,
Уф уӀвхуӀ кӀаӀбхъыӀна чирагъ вобна зы.

Ки хаӀдын кар-девлет саъий –
ацӀалий,
АӀкӀеликеб белая къалимоохъеме?
Халватее хъаӀдаӀхъаӀн Джамий
маӀгъаӀллим,
Гъала хъидаӀтхъийн китаб ворна зы.

Едина имтагъан хъувуна зассе,
Ватанна имтагъан хъувуна зассе,
Аллагъна имтагъан хъувуна зассе,
СираатӀ йыӀгъ илгъевчӀесда
ворна зы.

Илягъий, Вагъидыр зулумык` авур,
Сасса вор кайфбышее гъооокка
дегур,
Къадарыб, къисматыбАлагъын сабыр,
АӀзаабыс ирхъынна са къул ворна зы.

КЫИДИМ

Мурад Сауг

КыИдим хъады, йызын аххъы гъар сура.
Сувабышда вукIул` хъувхъа джагвара.
Йыз болда, мык йаIххъаI, быранбы азы,
Ушахаршед эле ман гозет гъабы.

Къелбышыл` канкибы, хизакбы хыле,
Нурын шоIъле гъуву, шадвал`ын улее.
Йызыке алиы джос Шахта баба,
Тамашейлхъа сабы гыргына уба.

Едий дек` иляакы, гуянмишоохье;
НаIхуIбий йызыке джанавар воохье.
Гагъ суIваI, гагыб сё йызыке гъавъу,
Обзурва, ишике джо хыл` цыцIдявъу.

КъаъадакIва хааIнче мыккын хаIнебы,
БаIмбаIкий никнеке гъаийн тенебы.
Гумушелхъа сийкIал шагъарбы, хиваар.
КыИдимын кIыреехъа хъаIбаIххъаI хабар.

Гол`быйи дамабы аххъы мыкбыше.
Чолбыше джагваран суфра гъеъэшце.
Ушахаршыс чике деш кIыреехъана,
Са гъехва, мансанкъвее аххъаххъа мана.

ЁлкIайни цIабыше гъагва ваIш ыIбраIт.
Чика сана хошба джона гъар саIъаIт.
Чик авуд авееке джос падаркIабы:
Машынбы, кIукIлабы, дискIбы, лодкIабы.

КIыреехъа джад деш вод джос йыгъбы
мыкIан.
Йызыл` джарга гихыI, гъоокIа авайкIан.
Са гъавуле хъалес джолхъа Тезе сен,
АIрзубы быкырхъес йикIее джо эйгъен.

Ед`ни мизейна хьошце

ГьаІрфбы – (Ъ ъ, Ы ы, ЫІ ыІ)

Ъ ъ

Чапына форма – **Ъ ъ**
Языйна форма – **Ъ ъ**
ГьаІрфын ду – [итІумын ишаара]
ХъаІбхъий – [сес дешын]

Нуъйе [нуъйе]

Ы ы

Чапына форма – **Ы ы**
Языйна форма – **Ы ы**
ГьаІрфын ду – [ыІ]
ХъаІбхъий – [ыІ]

ЫкІар [ыкІар]

ЫІ ыІ

Чапына форма – **ЫІ ыІ**
Языйна форма – **ЫІ ыІ**
ГьаІрфын ду – [ыІ]
ХъаІбхъий – [ыІ]

ЫІхна [ыІхна]

Къайдананий къайда дешын феълбы

Ингилисни мизел шенкийна заман ивийхъанасди мее феълбы къоІни джигеехъа джурахъе: къайданан феълбы, къайда дешын феълбы.

Къайданани феълбыше шенкийна заман **ed** шекилчийка сана ивийхъан. Масалыс эгъес:

To work (ишлемишхъай) – **work****ed** (ишлемишхъана)

To play (гъывагий) – **play****ed** (гъывагына)

To translate (сакІал гъаъий) – **translat****ed** (сакІал гъаъийн)

To sound (сес гъаъий) – **sound****ed** (сес гъаъийн)

Ed шекилчий сес дешди саамитбышхъаб хъигъна хъабийнкъаІ, [t] хъинне хъаІбаІххъаІ:

To work [wə:k] (воІ:к) – **work****ed** [wə:kt] (воІ:кт)

Ed шекилчий сеснани саамитбышхъаб хъигъна хъабийнкъаІ, [d] хъинне хъаІбаІххъаІ:

To play [pleɪ] (плей) – **play****ed** [pleɪd] (плейд)

Ed шекилчий [t] ва [d] сесбы гъелени саамитбышхъаб хъигъна хъабийнкъаІ, [ɪd] хъинне хъаІбаІххъаІ:

To translate [træns'leɪt] (траІнслейт) – **translat****ed** [træns'leɪtɪd] (траІнслейтид)

To sound [saʊnd] (савунд) – **sound****ed** [saʊndɪd] (савундид)

Къайда дешди феълбышда шенкийна заман джурабаджур йаІхъбышка сана ивийхъан:

To go [gəʊ] (гъыв) (аркІыний) – **went** [went] (вент) (аркІынна)

To be [bi:] (би:) (ыхъай) – **was** [wəz] (воз) (ыхъана), **were** [wə:] (воІ:) (вухъайнбы)

To write [raɪt] (райт) (одкІуний) – **wrote** [rəʊt] (рывт) (одкІунийн)

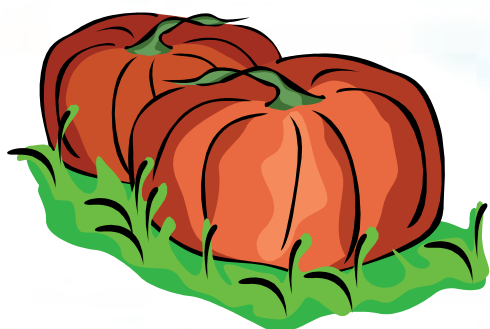
To read [ri:d] (ри:д) (хъаІдхъий) – **read****ed** (ред) (хъаІдхъийн)

Талмуджебы

***

Къанатбы вод, илеха,
ТетГбышил оохъа геха.
Аххъас делес хъеобхъа мее,
Ушаршыле гъехва.

***

КъыЫбына сандукъ,
Абгъанче бамбук.
Хъавъу лец- лецна,
Обхъан къыДимына.

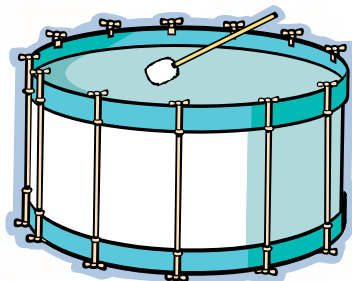
***

Гъам хылийда , гъам йыКъда,
Танбалда деш, вод экДа.
КъуІвалнани чІийел кІяйкІан,
Демырбышыл` оо айкІан.

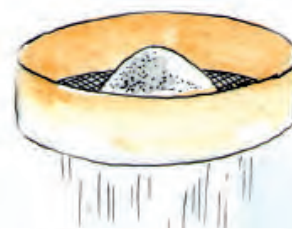
***

Акъва итІумда, вод къеква,
Чише гыргынкъвее гета.
Гету – гету озурва,
МаІъракайлхъа мее гъета.

***

Оогъа гёгъа , деш йидж йыз,
Гёгъа воднанкъаІд аяз.
Хъян хъетлее, эрмиш дехье,
Резин хъинне цыцІахье.

СОЛУЛЕ САГЪЫЛХЪА:

1. Чика сана сукбы хъийшал.
2. Чика сана шы фыкыррамышоохъенбы.
3. Чика сана шы тюлибы ийхъва.
4. Инсане мана са карале разийра дешданкъаI гъааъа.
(Джуваб Й гъаIрфыл` таамехъе)
5. Чика сана кар одхъан.
6. 12 вузее йидж быкырехъе.
7. Чеенче хаахъа ишыгъ гехъа.

САГЪЫЛЕ СОЛУЛХЪА:

1. Адамий дешда хъунашше.

ООГЪАНЧЕ АВХЪА:

1. Кар хъоIхъаIна инсан.
2. КъыIл`къыIдим шака воохъена, кIинна шитI.
3. ХаIмде овас хъугъоочIена, инсанынчык` акъва акарана шитI.

4. КъуIмаIни оIлкабышее ешемишоохъена, геб хаIбна гъаIван.
5. Гадейн ду.

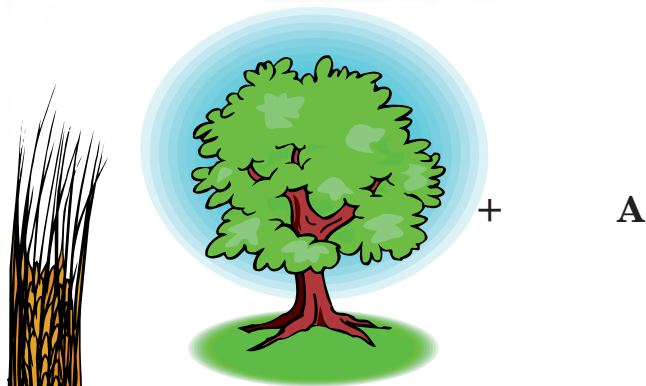
АВГЪАНЧЕ ООХЪА:

1. Геед къелбынан, быIт` адессенан, кIинин боIкъ.
2. Гадейн ду.
3. Кар алишщес арына инсан.
(Джуваб Й гъаIрфыл` таамехъе)

АIБАIТТУРЕЕ, САГЪАIТНИ АIКЪ-РАIБНИ ИСТИГААМАТЫIЛ`

1. Къумбынан чол.
2. Зерана бала.
3. Биринз геоту, шарбат аликкы гъа-тан, одхъанан кар.
4. Ичийн ду.
5. Гадейн ду.

РЕБУСЫ

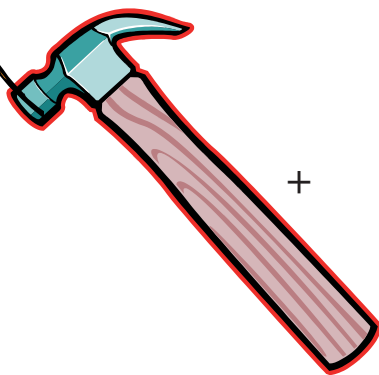

А

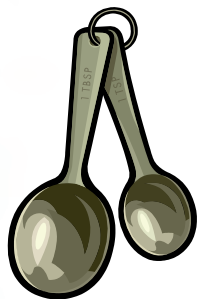
+

СУН

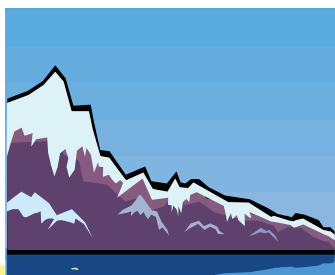
+

КИАЛЕ

+

ЛА

+

ГЫЛ

Соколёнок

Лачын

6/2016

ноябрь - декабрь

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель :
Министерство печати и информации РД.

Регистрационный номер ПИН№ТУ05-00348 от 01.12.2016 г. выданный управлением Роскомнадзора по республике Дагестан.

Издается с января 2009 г.

Главный редактор
Мурад Ахмедов

Редколлегия:
Т. Зургалова (отв. секретарь)
В. Гамзаев (редактор)
Ш. Бабаева
А. Исмаилов (зам. гл. редактора)
Н. Исаев
А. Дадашев
Х. Назирова
Аб. Омаров
К. Омаханов

Худ. редактор З. Даганов
Тех. редактор Т. Лузина
Художник номера З. Даганов
Оформление обложки М. Муталибов

Дата выхода в свет 22.12.2016г.
Тираж 121 экз.
Заказ № 357

Типография: ООО «Издательство «Феникс пресс».
Адрес типографии: 367018, РД,
г. Махачкала ул. Петра I, 61

Редакция и издатель: Государственное бюджетное учреждение Республики Дагестан «Редакция республиканских литературных журналов «Соколёнок» и «Литературный Дагестан»

Адрес редакции и издателя: 367025, РД, г. Махачкала, ул. Даниялова, 55.

Цахурский язык.

Индекс: на год - 78438,
на полугодие - 73888.

Цена свободная